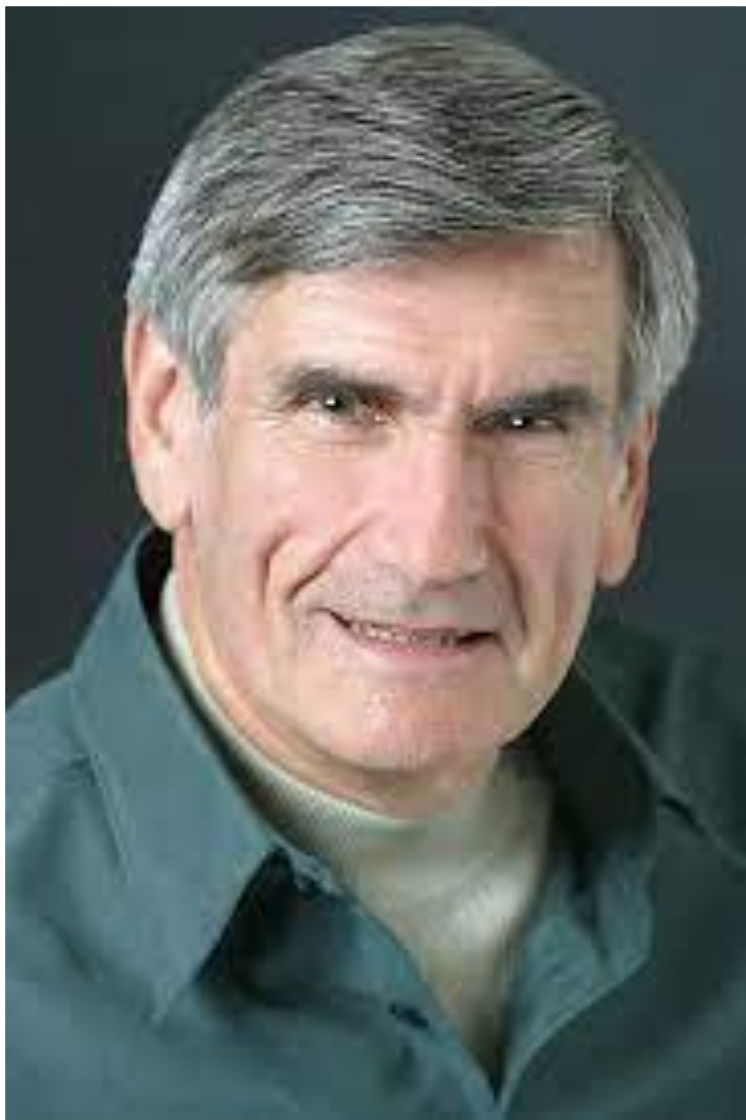

Ladislav Bognar

Sjećanja na

MARSHALLA ROSENBERGA

Osijek, 2021.

PEČUH

Rat je već pomalo jenjavao, iako još nije bio završen, i ja sam se intenzivnije počeo baviti mirovnim aktivnostima. Nakon što sam u najžešćim ratnim stradanjima prošao Slatinu, gdje sam uspješno organizirao obranu, te u Osijeku kao član Zapovjedništva operativne zone vodio pregovore sa srpskom stranom o prekidu vatre, vratio sam se u svoju pedagošku struku i shvatio da ozbiljno moramo poraditi na mirovnoj edukaciji i uspostavi mira nakon ratnih stradanja. Jednog dana nazvala me Aida, jedna od mirovnih aktivistica iz Zagreba i pitala, da li bih želio sudjelovati na višednevnom seminaru o nenasilnoj komunikaciji koji se organizira za mirovne aktiviste iz Zagreba i Beograda. Odmah sam shvatio da se radi o vrlo vrijednoj inicijativi za uspostavu mira, a i sama tema me zanimala jer sam se time već uvelike bavio.

Seminar je bio u Pečuhu. Pečuh je grad koji je blizak Osijeku po mnogočemu. Prije rata smo imali prijateljske odnose s njihovim Zavodom za školstvo i imali dobru suradnju na edukaciji nastavnika mađarskog jezika u nas i hrvatskog u Mađarskoj. Posjećivali smo i škole koje rade na jeziku manjine. Mađari su za cijelo vrijeme rata, koji je bjesnio na našem prostoru, pružali utočište prognanicima, a i inače su nas vrlo srdačno primali i trudili se da doprinesu zaustavljanju rata. Smješteni smo bili u brdovitom dijelu Pečuha odakle se širio pogled na cijeli grad. Iz Beograda su došle uglavnom ženske osobe koje su većinom bile psiholozi i samo jedan mladić je bio među njima. Iz Zagreba su to bili ljudi različitog profila, ali pretežno mirovni aktivisti, a bilo je čini mi se i nas troje iz Osijeka.

MARSHALL ROSENBERG

Seminar su organizirali Marshall Rosenberg i dvije njegove suradnice koji su pretpostavljam od fondacija koje promoviraju mir i nenasilje dobili sredstva jer sve nam je bilo plaćeno. Oni su se trudili da to što bolje organiziraju i da svi budu zadovoljni. Kad su nam organizirali smještaj u četverokrevetnim sobama meni su došli reći kako im je jako neugodno jer su mene morali smjestiti u žensku sobu. Ja sam ih

Marshall Rosenberg sa svojim suradnicama Lori i Christa

odmah utješio i rekao da meni to odgovara jer ja ne volim spavati s muškima. Prehranu su nam organizirali mađarski mladi kuhari koji su nas pri prvom susretu pitali tko je vegetarijanac, a tko je „normalan“. Ja sam se naravno prijavio u „normalne“, ali poslije sam se pokajao. Naime kad

sam ranije s mojim mirovnim aktivistima, koji su mahom vegetarijanci, dolazio u neki restoran jedino. što su im ponudili bio je pohani sir, pa sam mislio da će i ovdje biti tako, ali nije. Ovi mladi kuhari su pravili takve vegetarijanske specijalitete da me to oduševilo.

MAJA I KARMEN

Susrećem se i s Majom s kojom već neko vrijeme surađujem i razgovaramo o pisanju knjige o nenasilnoj komunikaciji kojom se oboje bavimo. Ona me upoznaje sa svojom mladom suradnicom Karmen i upozorava me da kad s njom razgovaram moram gledati u nju jer ona čita govor s usana budući da je kao dijete zbog nekih lijekova ostala bez sluha. Karmen je draga i vedra djevojka koja me odmah impresionirala svojim vedrim duhom, a kasnije sam saznao da je i vrsna slikarica jer je ona ilustrirala našu knjigu originalnim ilustracijama kad smo ju kasnije izdali.

Moje suradnice Maja i Karmen

Što se knjige tiče mi smo već imali koncepciju. Radilo se o našoj knjizi „Budimo prijatelji“. Kasnije nam se pridružila i Aida koja je imala dosta iskustva u mirovnoj edukaciji kao nirovna aktivistica. Maja je ranije radila u „Školskoj knjizi“ i ona je znala sve o izdavanju knjige, a ja sam izradio sadržajni koncept knjige pa smo mogli podijeliti teme. Dogovorili smo da ćemo sve teme realizirati kao radionice. Naravno da će i Rosenbergove ideje koje ovdje upoznajemo tu naći svoje mjesto.

ROSENBERG

Budući da se već duže vrijeme bavim nenasilnom komunikacijom zanimalo me kao didaktičara kako to radi Marshall Rosenberg. On je jedan vrlo markantan gospodin, crne kose i obrva, pravilnih crta lica i ima jedan osebujan pristup. Govori sporo i tiho, često navodi svoja iskustva o problematici kojom se bavi. On ne drži radionice nego ima izlaganje, koje se uz to i prevodi pa se odvija sve dosta usporeno. Uz sebe ima dvije ginjol lutke žirafu i zmiju te gitaru. Povremeno svoje izlaganje poprati animiranjem jedne od lutaka želeći naglasiti suštinu tog govora, a povremeno uzme gitaru i otpjeva jedan dio svog izlaganja. Kasnije sam vidio da on piše i pjesme pa mu se to zgodno uklapa u način izlaganja. Nakon dužeg izlaganja bi nam dao jedan praktičan zadatak da smislimo neku govornu interakciju u kojoj bi primijenili ono što nam je govorio.

Rosenberg i gitara

RAZGOVOR S ROSENBERGOM

Žirafa kao personalizacija govora nenasilja

svaki čovjek dobar. Budući da svi ljudi imaju iste osnovne potrebe treba ljude osposobiti da čuju jedni druge, a to se najbolje postiže kad komuniciramo svojim osjećajima koji uvijek svoj izvor imaju u našim potrebama. Kaže da poznaje rad Thomasa Gordona i nastavlja njegovo učenje s tim što je on uveo personalizaciju ti-govora kao zmijski, a ja-govora kao žirafski, a razradio je i elemente jednog i drugog govora kako bi ih ljudi lakše razlikovali. Za ja-govor je odabrao žirafu jer je ona kopnena životinja s najvećim srcem, a on taj govor prikazuje kao govor srca. Kaže da se kod ti-govora dvoumio pa ga je prvo nazvao kao govor vuka, a onda govor zmijski, a kasnije sam vidio u njegovim video snimkama da koristi izraz govor šakala. No na ovom seminaru kao i na jednom naknadnom u Zagrebu je koristio zmijski.

Jedno kasno popodne krenuo sam u šetnju pa mi se pridružio i Rosenberg. Bila je to zgodna prilika da porazgovaram s njim o njegovom teorijskom pristupu. Ja sam poznavao radove predstavnika humanističke orijentacije kao što su Rogers, Maslow, Glasser, Gordon. Pričao sam mu da sam čitao Thomasa Gordona i njegove dvije knjige o nenasilnoj komunikaciji jedna namijenjena roditeljima, a druga učiteljima. Gordon govori o ja-govoru i ti-govoru, kao i o aktivnom slušanju i rješavanju sukoba. Rosenberg mi je rekao da je on završio kliničku psihologiju, ali nije mu se sviđalo što ona polazi od toga da su ljudi zli i da ih treba držati pod kontrolom (vjerujem da je mislio na psihoanalitički pristup). Ali ga je oduševio Rogers koji govori da je u najdubljoj sferi ličnosti

ZALUTALI U VINOGRADU

Vodeći zanimljiv razgovor Marshall Rosenberg i ja smo već prilično odmakli putem koji je išao podnožjem brda i sad smo vidjeli da se trebamo vratiti. Znamo da je naša zgrada smještena na tom brdu iako je odavde ne vidimo. Procijenili smo da ćemo krenuti uzbrdo i naići na put koji će nas dovesti do cilja. No kad smo krenuli zapravo smo se još više udaljili i zalutali u vinograde u okolini Pečuha. Pokušali smo razgovarati s ljudima koji su nas ljubazno saslušali, ali problem je što su Mađari u to vrijeme još slabo poznavali engleski, a stariji govore njemački, ali takve nismo sreli. Problem je bio i što mi

Vinogradi u okolini Pečuha

nismo znali reći ni kako se zove zgrada koju tražimo. Odlučili smo da se istim putem vratimo u podnožje brda i zatim krenemo natrag dok ne prepoznamo put kojim ćemo doći do zgrade koju tražimo. Tako smo i učinili, a već je bio sumrak kad smo se vratili. Ipak još smo stigli na večeru. Rosenberg je izgleda mislio da ja znam to područje pa je meni prepustio vođenje, ali ja naravno osim samog centra Pečuha ništa drugo nisam poznao. Poslije toga Rosenberg nije više imao želju ići sa mnom u šetnju.

ŽIRAFSKA PJESMA

Rosenbergova izlaganja nije teško pratiti budući da on stalno navodi govorne primjere, priča o svojim iskustvima, a uz to često koristi lutke i gitaru. On obično ono o čemu govori pretvori u kraću pjesmu. Pretpostavljam da on to improvizira. Dok je nama govorio o elementu žirafskog govora IZRAŽAVANJU, što znači da treba reći samo ono što vidimo i čujemo bez vrednovanja, što nije jednostavno jer smo mi naviknuli vrednovati, uzeo je gitaru i otpjevao pjesmu koju donosim u prilogu jer sam ju zapisao. Budući da je njegova pjesmica imala samo jedan stih vezan uz zapažanje ja sam dodao još dva također u duhu elementa žirafskog govora – potrebe i želje:

Vidim radost u tvojim očima, vidim osmeh na tvojim usnama.

Stalo mi je do tvoga osmjeha i radosti u tvojim očima.

Zato želim da traje danima vedri osmeh na tvojim usnama.

Žirafska pjesma

U IZBJEGLIČKOM KAMPU

Da bi pokazao efikasnost nenasilne komunikacije Rosenberg je pričao o nekim svojim iskustvima. Jedno takvo je bio posjet palestinskom izbjegličkom kampu gdje se na njegovoj seansi okupilo oko 170 ljudi. Kad su shvatili da je on Amerikanac počelo je negodovanje. Jedan je čovjek vikao „Ubojico!“ Drugi: „Ubico djece!“ Idući na skup Rosenberg je vidio spremnike suzavca koje su na njih bacili prošlu noć na kojim je pisalo „Made in USA“. Uslijedio je ovaj dijalog:

Rosenberg: „Jeste li ljuti jer biste željeli da moja vlada koristi svoje resurse na drugačiji način?”

Izbjeglica: Nego šta, nego da sam bijesan! Ne mislite valjda da nam treba suzavac? Treba nam kanalizacija, kakav suzavac! Trebaju nam kuće! Treba nam vlastita država!

Rosenberg: Znači, bijesni ste i treba Vam potpora u poboljšanju uvjeta života i ostvarenju političke neovisnosti?

Izbjeglica: Zna li kako je to živjeti ovdje s obitelji punih dvadeset sedam godina – s djecom i sve ostalo? Možete li si uopće zamisliti kako nam je bilo?

Rosenberg: Zvuči kao da se osjećate puni očaja i pitate se mogu li ja ili bilo tko drugi zaista razumjeti kako izgleda život u tim uvjetima. Jesam li Vas dobro čuo?

Izbjeglica: Želite razumjeti? Recite mi, imate li Vi djece? Idu li u školu? Imaju li igralište? Moj je sin bolestan! On se igra u otvorenoj kanalizaciji! Njegov razred nema knjige! Jeste li ikada vidjeli školu bez knjiga?

Rosenberg: Čujem kako je teško podizati djecu ovdje; želite da znam da Vi za svoju djecu želite samo ono što svi roditelji žele svojoj djeci

Dijalog se nastavio sljedećih dvadesetak minuta tijekom kojih je izbjeglica izražavao svoju bol, a Rosenberg slušao osjećaje i potrebe iza svake njegove izjave. Rosenberg kaže: „Prima sam njegove riječi, ne kao napade, već kao poklon od drugog ljudskog bića koje je bilo spremno sa mnom podijeliti svoju duboku ranjivost. Kada je osjetio da ga razumijem, mogao je čuti objašnjenje razloga mog dolaska u kamp. Sat vremena kasnije, isti me taj čovjek, koji me nazvao ubojicom, pozvao u svoj dom na večeru za ramazan.“

Djeca u izbjegličkom kampu

NADA

Razgovaram s Nadom. Nada Ignjatović Savić je profesorica na beogradskom fakultetu. Priča mi o pokušajima koje su činili kao intelektualci da zaustave rat i o nemoći koju čovjek osjeća kad se stvari događaju mimo njega, a zna da sve ide u pogrešnom smjeru. Kaže da njena obitelj ima rodbinu, čini mi se na Pagu, i da su ranije cijelo ljeto bili tamo, a sad ne može ni stupiti u kontakt s njima. Ne može shvatiti kako se to sve moglo tako naglo urušiti. Primjećujem da mnogo puši. Kaže, da se ne može osloboditi te napasti. Misli da je ova Rosenbergova inicijativa vrijedna i oni će pokušati u Srbiji poraditi na širenju ove filozofije nenasilja što neće biti lako, ali vrijedi pokušati. Nada je sa svojim suradnicama nakon ovog seminara napravila zaista veliki posao. Pokrenuli su nekoliko TV-emisija s ovom tematikom, izdali veći broj knjiga i priručnika, mnogo toga su pokrenuli u školama. Rosenberg je bio oduševljen njihovim radom pa ih je i posjetio. S Nadom sam se još jednom sreo u Mohaču kad smo obilježavali godišnjicu projekta „Peace Bridge“, a došla je i u Osijek kad je Centar za mir promovirao prijevod Rosenbergove knjige „Nenasilna komunikacija jezik života“ pa smo ona i ja govorili o Rosenbergovom pristupu nenasilnoj komunikaciji. Vidjelo se da je već lošeg zdravlja. Koju godinu kasnije javili su nam da je izgubila bitku s opakom bolesti. Sjećam je se kao drage i dobre osobe.

Nada Ignjatović Savić

O RATU

Na jednoj od seansi Rosenberg je pokrenuo razgovor o fenomenu rata i kako smo mi to doživjeli. Sjećam se da sam ja rekao kako imam vrlo bogato iskustvo jer su me gađali minobacačima, haubicama, tenkovima, višecijevnim raketnim bacačima, avio raketama i krmačama (velike avio bombe), ali me nisu pogodili. Mi

Slika iz ratnog Osijeka

u šali govorimo za nas koje nisu pogodili da smo promašeni slučajevi, ali budući da rat još nije gotov da i za nas ima nade. Rekao sam da su mi pogodili auto, ali ja nisam bio u njemu. Poslije mi je prišla jedna od Rosenbergovih suradnica i rekla kako je se dojmilo ono što sam govorio i da je osjetila kod mene strah za svoju budućnost. Rekao sam joj da mislim da me nije baš razumjela. U ratu ima čovjek dvije mogućnosti – ili da pobjegne glavom bez obzira (ali je onda problem kako se vratiti), a druga je da se uključi kako bi se to zlo što prije zaustavilo, a tada čovjek prvo mora pobijediti vlastiti strah i biti spreman da će poginuti kao i mnogi drugi. Ja sam to kod sebe raščistio jer se jedino tako može normalno funkcionirati u ratnim uvjetima.

PLAKANJE

Rosenberg je zagovarao da pri izražavanju vlastitih osjećaja treba i plakati ako se radi o emocijama tuge, žalosti i nesreće. Pričao je da je bio u Africi i tamo vidio kako mnogi ljudi teško žive. Kad je otvorio svoj frižider pun hrane prisjetio se one gladne dječice, pa je rukom pokazivao na njihove okrugle trbuščiće i pri tome se rasplakao.

Jednom drugom prilikom, više se ne sjećam kojim povodom, nekoliko sudionica seminara je počelo plakati. Malo po malo plač se širio i na kraju su gotovo svi plakali. Našli su se tu i kolutovi toaletnog papira za brisanje suza. Meni je to bio zanimljiv fenomen kako se emocije prenose. Kad se drugi smiju i mi se smijemo, kad plaču i mi plačemo. Mislim da su svi imali zajedničku potrebu da isplaču svu tu nesreću koja se ovih godina događala zapravo svima nama. Ljerka koja je bila kraj mene je jecajući pitala: „Zašto ti ne plačeš?“

Nisam joj mogao odgovoriti, a da sam mogao rekao bih, da sam prošao strahote rata i bio odgovoran za mnogo ljudi. Ljudi su ginuli svakog dana, mnogo ih je ostalo osakaćeno bez ruke, noge. Jednog mladića su izvukli iz BOV-a koji je bio pogođen, ali je ostao bez noge i umro. Ja znam kako je teško reći roditeljima da im je sin poginuo. Ali i kad je najteže ne smiješ se prepustiti osjećajima i plakati. Tu si da rješavaš probleme i da dočekaš uzdignute glave sve te strahote i da svi znaju da ćeš pronaći izlaz i iz najteže situacije. Dok smo vodili pregovore o prekidu vatre ljudi su na ulicama Osijeka svakodnevno ginuli. Trebalo je to zaustaviti a ne plakati.

Ljudi su u Osijeku svakodnevno ginuli

O POVRATKU

Jedna od sudionica beogradske grupe kaže, da u njenom mjestu živi jedan Osječanin koji me poznaje i zamolio ju je da me pita da li je njemu sigurno da se vrati u Osijek. Kaže da je rekao da meni vjeruje i da ću mu dati realnu informaciju. Ja sam odgovorio, da što se tiče povratka svi se imaju pravo vratiti. Mislim da rat treba završiti tako da se svatko vrati svojoj kući. A što se sigurnosti tiče to je drugo pitanje. Osijek je još uvijek nesiguran grad – povremeno padaju granate, postoje i neke nekontrolirane kriminalne grupe koje haraju gradom, a veliko je pitanje kako će na njegov odlazak i povratak gledati susjedi pa bi bilo dobro da njih nazove i porazgovara s njima. Naime Osječani su prilično frustrirani onima koji su kad je počeo rat otišli na stranu koja napada Osijek, a sad bi se vratili kao da ništa nije bilo. Ja osobno nemam ništa protiv toga da se ljudi vrate, ali budući da nije sigurno ne bih želio da da osobno uzrokuje nečiju pogibiju. Mislim da će se on moći vratiti, ali kada to će morati sam odlučiti.

Onaj lijepi Osijek na kojeg smo svi bili ponosni sad je pun ruševina. Ali i ljudska priroda je isto tako ranjena i urušena. Osijek koji je bio poznat kao otvoren i tolerantan grad, koji se ponosio na svoj interkulturalizam to više nije i trebat će vremena da se uklone ruševine i obnovi grad, a isto tako, možda još i više, trebat će vremena da se zaliječe rane u ljudima.

Osijek ranjeni grad

NENASILNOM KOMUNIKACIJOM PROTIV RATA

Rosenberg je uvjeren da je sve zlo i ratovi nastalo iz vjerovanja da su ljudi u suštini zli i da iz tog vjerovanja u nas uglavnom dominira nasilna komunikacija koja zapravo nije primjerena ljudima jer ljudi su sretni kad drugim ljudima nešto daju. Umjesto toga imamo kazne i nagrade, moraliziranje što je dobro, a što loše i nastojanje da druge prisilimo na ponašanje koje mi želimo. On misli da bi masovnom edukacijom ljudi o nenasilnoj komunikaciji mogli izbjeći sve te nesreće koje tište naša društva, a posebno ratove. Budući da on ne može to sam učiniti on je nastojao u svakoj zemlji koju je posjetio, a posjetio je 60 zemalja, osposobiti trenere koji će dalje širiti ove ideje. On je svjestan da je to dug i neizvjestan proces, ali je vjerovao da je on moguć. Nažalost smrt ga je u tim nastojanjima prekinula 2015. godine.

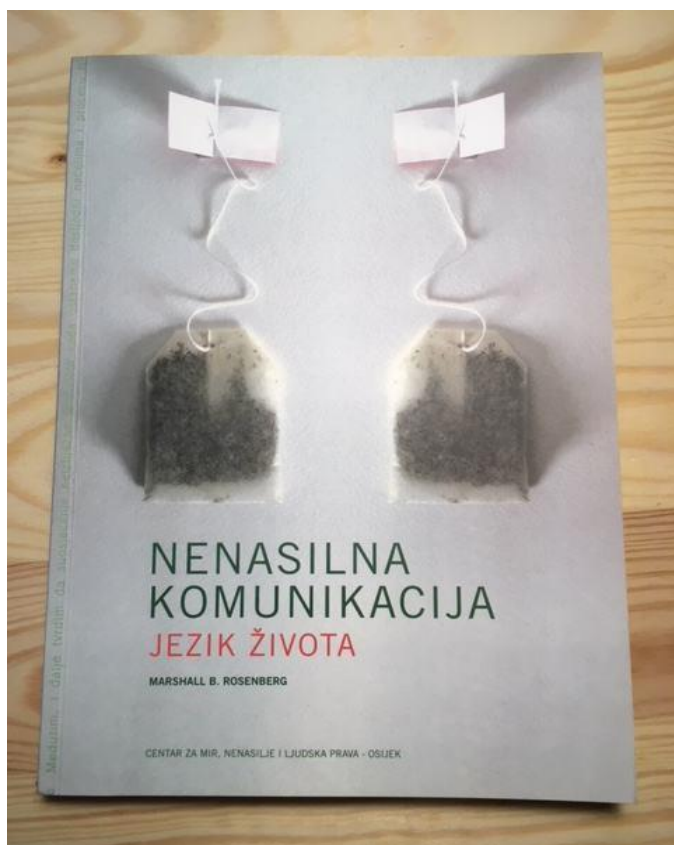
Za one moje fb prijateljice i prijatelje koji žele vidjeti kako je Rosenberg držao svoje seminare u prilogu je video snimak s hrvatskim titlovima pa ga mogu koristiti i oni koji imaju problema s engleskim.

<https://youtu.be/rOlAVXpd7vc>

NAŠ DOPRINOS

Mi smo Rosenbergove humanističke ideje širili i u našoj sredini. Moja suradnica Ljerka i ja smo održali veliki broj radionica s ovom tematikom, a na mojoj web-stranici nalazi se materijal „Govor nenasilja“ koji vidim dosta ljudi koristi https://ladislav-bognar.net/sites/default/files/Govor%20nenasilja_0.pdf . U materijalu su objašnjeni svi elementi žirafskog govora, kao i aktivnog slušanja te empatije koja je važan dio ove komunikacije. Nedavno su me pozvali iz Tuzle koji su koristili ovaj materijal pa sam prisustvovao njihovom skupu ljudi iz škola koji se bave ovom edukacijom. Osječki Centar za mir izdao je prijevod Rosenbergove knjige „Nenasilna komunikacija jezik života“ koja se također osim u Centru može naći i na internetu:

https://www.centar-za-mir.hr/uploads/dokumenti/knjige/Nenasilna_komunikacija_finalna2.pdf .

ŽIRAFI I ZMIJE

Nakon jedne radionice koju sam držao za nastavnike jedna od kolegica naredni dan kaže: „Nema ništa od te Vaše nenasilne komunikacije. Ja dođem kući, a moj muž – zmija. Kaže - da ti hodaš po seminarima, a ja tu sam brinem o djeci, kuham, perem, spremam, a gospođa se educira. A ja lijepo po žirafski – zapažanja, osjećaji, potrebe, želje... Al što ja više žirafa on sve više zmija. Kad sam ja okrenula zmijski - bogami on zašuti.“

Naravno, svi smo se nasmijali. Ali primjer je vrlo ilustrativan jer se iz njega vidi kako dvije zmijske ne mogu dogo razgovarati. Zmijski govor prekida komunikaciju, a žirafski je otvara. Da je kolegica slušala žirafskim ušima mogla je

Lutke koje sam koristio na radionicama. Žirafu mi je poklonila moja suradnica Marina, a zmija je moja kreacija.

prepoznati neke ljudske potreba u njegovoj ljutnji, dati mu empatiju i možda bi razgovor potrajao pa bi zajednički našli rješenje i ovog sukoba. Inače time što je on zašutio sukob nije riješen.

ŽIRAFSKE UŠI

Moja iskustva u korištenju nenasilne komunikacije su doista bogata. Znam da je mnogo teže komunicirati nenasilno ako ste upravo sami u nekom sukobu povrijeđeni ili napadnuti bez razloga, ali može se. Mnogo je lakše i efikasnije ako ste u funkciji medijatora koji upravo korištenjem žirafskog govora može dovesti do rješenja nekog sukoba. Jednom sam bio u situaciji rješavati sukob dvojice nastavnika u jednoj školi. Bili su toliko zavađeni da nisu htjeli zajedno prisustvovati razgovoru. Razgovor s jednim od njih je trajao dosta dugo, a ja sam stalno nastojao prepoznavati njegove osjećaje: „To Vas je naljutilo. Osjetili ste se poniženo. Bili ste nesretni zbog toga.“ On je sve vrijeme negirao osjećaje, što je karakteristika zmijskog govora kao: „Ma ne može on mene naljutiti, on je za mene nula.“ Ili: „On je jedna ljudska sramota i on mene ne može povrijediti.“ Međutim u jednom trenutku kad sam rekao: „To Vas je povrijedilo jer ste vas dvojica bili prijatelji,“ on je zastao, zacaklile su mu se oči i samo rekao: „Da.“ Poslije toga razgovor je išao u drugom smjeru i mogli smo čuti koje on strahove ima i zašto ga je povrijedilo to nerazumijevanje njegovog prijatelja koji mu je sad bio pretpostavljeni. Kad sam i s prijateljem porazgovarao i kad je čuo o čemu se radi sukob su uspjeli riješiti. Nakon par dana dobio sam pismo u kojem mi se zahvalio i rekao je da nikad u životu s njim nitko nije ovako ljudski porazgovarao. Ja sam u stvari samo prepoznavao njegove osjećaje i potrebe i davao mu empatiju u nesreći kojom je bio obuzet.

Rosenbergove slušalice
„žirafske uši“

Rosenberg takav pristup još naziva „žirafske uši“ za koje kaže da su poseban tip slušalica koje nam omogućuju da i pored zmijskog govora čujemo ljudske emocije i potrebe. To je lakše koristiti ako smo medijator nego li ako smo i sami uključeni u konflikt. Rosenberg često na svojim seminarima stavlja ove „žirafske uši“ kako bi pokazao kako se i pored zmijskog govora, kojim se prikrivaju osjećaji i potrebe, ipak može čuti ono što se krije ispod dijagnoze i poricanja odgovornosti, što su elementi zmijskog govora.

PRETVARANJE ZMIJE U ŽIRAFU

U komunikaciji u kojoj se koristi zmijski govor karakteristično je da ona traje relativno kratko i da se nikada ne dođe do suštine problema. Navest ću ovdje jedan primjer koji sam koristio s mojim studentima. Imamo razgovor dviju učiteljica o tome kako čiji učenici znaju matematiku.

Vaš razred, kolegice, jako slabo zna matematiku.

A otkud Vi to znate?

Pa, malo sam ih provjerila dok sam Vas zamjenjivala.

Provjeravali ste moje đake?!

Htjela sam malo provjeriti jer se stalno hvalite kako su vaši najbolji.

Ja!? Ja se ne hvalim. To možda roditelji govore jer je poznato da iz mog razreda uvijek izlaze dobri matematičari.

Dakle, ako obje učiteljice govore zmijskim jezikom razgovor će kratko trajati, a između njih će još duže vrijeme biti poremećeni odnosi. Ako pak jedna od učiteljica koristi žirafski govor, odnosno govor kolegice sluša na žirafski način tako da u njemu prepoznaje osjećaje i potrebe ne samo da će komunikacija potrajati nego će se možda doći i do suštine problema. Učiteljica koja koristi žirafski govor prepoznaje u govoru kolegice da je zbog nečega nesretna pa pokušava prepoznati te osjećaje. Obično zmija to u početku negira, ali ako se pogodi pravi osjećaj i potreba koja je s njim povezana, dogodit će se ono što Rosenberg naziva pretvaranje zmijske u žirafu. On tvrdi da je to moguće jer je i zmija zapravo žirafa samo s govornom manom. Evo, svakako u znatno skraćenom opsegu, kako bi mogao teći taj razgovor ako jedna učiteljica koristi žirafski govor i „žirafske uši“ kojima u zmijskom govoru prepoznaje osjećaje i potrebe iako ih ona ne izražava.

Htjela sam malo usporediti jer se stalno hvalite kako su Vaši najbolji.

Vrlo mi je neprijatno ako ste stekli takav dojam o meni. Željela bih čuti što se konkretno dogodilo.

Prije tri dana sam čula kako tri mame na hodniku pričaju da su Vaši najbolji, a da su moji slabi.

To Vas je povrijedilo jer se trudite oko Vaših učenika.

Grozno sam se osjećala.

Potpuno Vas razumijem jer sam i ja doživjela nešto slično prije dvije godine.

Duboko me to povrijedilo. Toliko truda i zalaganja ulažem u taj rad i onda čujem ovakve priče.

Meni je zaista neprijatno što sam nehotice postala uzrokom Vaše povrijeđenosti. Voljela bih nešto učiniti da Vam pomognem...

Kad je učiteljica, koja govori žirafski, prepoznala kod kolegice, da ju je povrijedilo što su roditelji govorili loše o njoj i njenim učenicima, a ona se zaista iskreno trudi i rekla: „To Vas je povrijedilo jer se trudite oko Vaših učenika.“ Učiteljica koja je govorila zmijski je izrazila svoje osjećaje: „Grozno sam se osjećala.“ A kad zmija počne izražavati svoje osjećaje time i prestaje biti zmija. Učiteljica koja govori žirafski još joj je izrazila i empatiju: „Potpuno Vas razumijem jer i ja sam doživjela nešto slično prije dvije godine.“ Nakon toga je njena kolegica otvorila srce i razgovor je još vjerujemo potrajao, a možda će se razviti i neki oblik suradnje između njih dvije.

Žirafina poruka za kraj

- **Vidim da prepoznajete žirafski govor.**
- **To me raduje jer mi je stalo da ljudi bolje razumiju jedni druge .**
- **Željela bih da učitelji sa svojim učenicima, a roditelji sa svojom djecom razgovaraju žirafski .**

